

Розвиток системи фінансової звітності: сучасні виклики

Чалий І.Г., Харківська національна академія міського господарства

Удосконалення системи звітування в Україні потребує, на наш погляд, докладання зусиль професійної громадськості та компетентних державних органів у наступних напрямках.

Стратегічні напрямки

1. Введення в законодавче поле України категорії «витрати-вигоди» (cost-benefit constraint), за якою вся поточна робота бухгалтерського персоналу мусить виходити з того, що витрати на подання звітної інформації повинні бути меншими від її економічної користі. Це допоможе оптимізувати витрати підприємств на утримання власних облікових систем.

2. Внесення до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» правила, згідно з яким у виключних випадках підприємства мають право не дотримуватись вимог стандартів. Це стає можливим тоді, коли керівництво переконане, що виконання вимог стандартів може ввести в оману користувачів звітності. Всі такі випадки мають піддаватися суцільному та детальному розкриттю у фінансовій звітності. Така норма убезпечить підприємства від помилок стандартизованих рішень державних органів.

3. Зняття статусу обов'язкових з інструктивних документів Міністерства фінансів, що стосуються питань бухгалтерського обліку. Надання рекомендаційного статусу Плану рахунків. Система обліку не повинна піддаватися стандартизації. Стандарти повинні висувати вимоги виключно до звітності підприємств.

4. Підвищення прозорості процедур коригування існуючої системи стандартизації. Оприлюднення на сайті Мінфіну всіх відповідних проектів документів, а також всіх відгуків, які надходять до Мінфіну. Такий крок здатен підвищити якість стандартів.

5. Передання повноважень щодо тлумачення та роз'яснення стандартів громадським організаціям бухгалтерів, які є членами міжнародних професійних організацій. Це певною мірою позавидь Мінфін монополізму в сфері стандартизації.

Тактичні напрямки:

1. Конче необхідно найближчим часом видати роз'яснення щодо складу та класифікації активів на поточні та необоротні, а також щодо розміщення в балансі наступних статей звітності: нематеріальні активи зі строком служби менше року, витрати майбутніх періодів, доходи майбутніх періодів, забезпечення та цільове фінансування.

2. Видається раціональним врегулювати питання інтерпретації економічної суті залишків за рахунками відстрочених податків в проміжній звітності. За умов, коли більшість підприємств не обраховує відстрочені податки в проміжних періодах, такі залишки, що фіксуються станом на кінець попереднього періоду можуть викривляти фінансові показники підприємств.

3. З огляду на те, що в українській податковій системі правило т.з. «першої події» діє не тільки щодо податку на прибуток, а і щодо ПДВ, а також враховуючи суттєвість відповідних сум, треба розглянути питання про виділення окремими статтями відстрочених податкових зобов'язань ПДВ та податкового кредиту з ПДВ в балансі підприємств.

4. Враховуючи складну економічну ситуацію, що спричинена фінансовою кризою, видається доцільним запровадити додаткові вимоги щодо обов'язкового розкриття у фінансовій звітності інформації щодо: заморожених та законсервованих виробничих потужностей та капітальних інвестицій, вартості позабалансових зобов'язань у вигляді гарантій, застав, поручительств і т.п.

5. Оскільки максимально оперативне та повне інформування інвесторів про економічний стан підприємства є ключовою запорукою ринкової довіри, слід розглянути питання про розширення складу проміжної фінансової звітності.